М. В. Шашина,

к. е. н., доцент кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"
ORCID ID: 0000-0001-6676-3316

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.5.98

ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕРНІЗАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНОГО ПРОСТОРУ НА ОСНОВІ ДИНАМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

M. Shashyna,

PhD in Economics, Associate professor of the Department of Economics and Business
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

DETERMINING THE MODERNIZATION POTENTIAL OF THE REGIONAL SPACE ON THE BASIS OF DYNAMIC VALUE-ADDED INDICATORS BY TYPE OF ECONOMIC ACTIVITY

У статті проаналізовано сутність поняття регіонального простору та його модернізації, обґрунтовано складові цього процесу в сучасних умовах розвитку суспільства. В результаті проаналізовано особливості трансформації фундаментальних факторів модернізації регіонального простору в сучасних умовах, що дозволило виокремити ті аспекти, котрі потребують найбільшої оціночної уваги, зокрема додану вартість. Автором розкрито особливості сутності та існуючих методик оцінки доданої вартості у різних її контекстах та проаналізовано динаміку цього показника на макро- та мезорівні. Результати аналізу дозволили обґрунтувати, що регіональні економічні системи України потребують не просто стимулювання поступового розвитку, а комплексної модернізації на всіх рівнях: управління, комунікацій, структури, номенклатури виробництва та технологій тощо, а також виділити основні проблеми та умови модернізації регіонального простору в умовах глобалізації та інтеграційних процесів як в Україні, так і світі.

The article analyses the essence of the concept of regional space and its modernization, substantiates the components of this process in modern conditions of social development. Modern conditions of development require the regional space to have a high level of self-development potential, effective organization and structuring, mobility of internal communications. Accordingly, directions and programs for the further development of the region should be based not only on analytical data, but on the prospects of administrative-territorial transformation. In our opinion, the process of changing not only the quantitative parameters of the system, but also its qualitative characteristics, form and methods of interaction, while maintaining the main mission but adjusting the tasks in the direction of sustainable development, should be considered not just a reform, but a modernization. As a result, peculiarities of transformation of fundamental factors of regional space modernization in modern conditions were analysed, which allowed to distinguish those aspects that need evaluation the most, in particular, value added. The author reveals the peculiarities of the essence and the existing methods of evaluation of value added in its different contexts and analyses the dynamics of this indicator in the macro and meso level. The results of the analysis allowed proving that the regional economic systems of Ukraine need not just stimulation of gradual development, but complex modernization at all levels: management, communications, structure, range of manufacture and technologies, etc., as well as identifying the main problems and conditions of modernization of the regional space in the context of globalization and integration processes

both in Ukraine and in the world. The modernization of the regional space requires approximation to the European standards of territorial development, which implies corresponding improvement of the quality of life of the population, development of business infrastructure, implementation of new forms of management and organization of doing business, etc.

Ключові слова: додана вартість, модернізація, підприємство, потенціал, регіон, розвиток.
Key words: addedvalue, modernization, enterprise, potential, region, development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Регіональний розвиток слугує водночас складовою загального зростання економіка країни та її опосередкованим наслідком. Економіко-соціальне благополуччя населення формується у зовнішньому середовищі, котре охоплює різноманітні складові, але в основному розвивається рівнем розвитку регіональної економічної системи. Загальний економічний розвиток регіону передбачає ефективну зайнятість населення та його високу покупну спроможність, котра стимулює циклічне зростання попиту та пропозиції. В сучасних динамічних умовах розвитку та трансформацій у світовому економічному просторі, глобалізаційних та інтеграційних процесах саме регіональна ланка економіки країни може демонструвати відставання, що зумовлене недосконалістю адміністративного устрою країни, високим рівнем бюрократизації вертикалі влади та баластом економічної системи у вигляді закинутих неефективних активів. Саме тому регіональні економічні системи України потребують не просто стимулювання поступового розвитку, а комплексної модернізації на всіх рівнях: управління, комунікацій, структури, номенклатури виробництва та технологій тощо. Така модернізація повинна забезпечити передумови для раціонального використання ресурсів та створення ефективної просторової організації господарювання в країні. Відповідно, аналіз модернізаційного потенціалу регіонального економічного простору має проводитись саме у розрізі видів економічної діяльності.

Одним із показників, що найбільш комплексно характеризує розвиток окремих суб'єктів господарювання та економічних систем загалом у сучасній економічній літературі вважається обсяг показників доданої вартості, котрий розглядається з позиції вартісно-орієнтованого управління. Тобто у центрі аналізу опиняється вартість бізнесу, а не продукції, що зміщує управлінські акценти та зумовлює потребу в переосмисленні базових моделей господарювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання модернізації регіональних економічних систем досліджувались у працях таких науковців: Е. Афонін, Т. Бутирська, В. Горбулін, Г. Мерніков, С. Попов, О. Сушій, Ю. Шайгородський та ін. Сутність доданої вартості у сучасних умовах розкриті в працях таких дослідників: Лаврик О., Піменова Ю., Ермоленко Н. Однак, не применшуючи цінності існуючих наукових досліджень, все ж варто відзначити, що роль окремих структуризації видів економічної діяльності в регіональному контексті залишається визначеною недостатньо.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення ролі окремих видів економічної діяльності в процесі встановлення модернізаційного потенціалу регіонального простору на основі динамічних показників доданої вартості. Для досягнення поставленої мети варто розв'язати ряд взаємопов'язаних задач, зокрема визначити напрямки модернізації потенціалу регіонального простору, проаналізувати способи встановлення доданої вартості у розрізі регіонів та видів економічної діяльності, визначити перспек-

тивні напрямки господарювання для розвитку регіонів на підставі проведеного аналізу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний період розвитку економіки країни зумовлює певні специфічні умови функціонування регіональних економічних систем до яких варто віднести: вектор загальної економічної політики спрямований на перехід від індустріальної до постіндустріальної моделі суспільно-економічних відносин; поширення механізмів управління, що передбачають створення умов сталого розвитку, котрий повинен забезпечити збалансованість інтересів бізнесу, населення та екосистеми; посилення ступеня включення регіональних елементів економічної системи в глобальні інтеграційні процеси. Такі умови вимагають від регіонального простору високого рівня потенціалу саморозвитку, ефективної організації та структуризації, мобільності внутрішніх комунікацій. Відповідно, напрямки та програми подальшого розвитку регіону повинні ґрунтуватися не лише на аналітичних даних, а на перспективах адміністративно-територіальних трансформації. Процес, в якому змінюються не лише кількісні параметри системи, а і її якісні характеристики, форма та способи взаємодії, у разі збереження головної місії, але коригуванні задач у напрямку сталого розвитку, на наш погляд, варто вважати не просто реформою, а модернізацією. На сьогодні є багато теорій модернізації — технічної, соціальної, економічної, культурної тощо. З будь-якої позиції сутність поняття модернізації передбачає перехід до нового, складнішого, прогресивнішого етапу розвитку системи, зростання її ефективності, ускладнення організації та підвищення якості функціонування. Модернізація регіонального простору в такому випадку не обмежується економічним аспектом. Глобалізоване постіндустріальне суспільство передбачає нові форми й економічних відносин: розвивається економіка знань, актуалізується роль інформаційних ресурсів, людського капіталу та новітніх технологій. Система перерозподілу ресурсів у глобалізованому просторі робить їх доступнішими, а виробничі процеси переорієнтовуються на екологізацію та оптимізацію їх результатів. Відповідно, територія регіону має визначатися вже не просто як економічна система на певній ділянці, а як комплексний, багатofакторний простір. Таким чином, можемо виокремити фундаментальні фактори модернізації регіонального простору (табл. 1).

Трансформоване зовнішнє середовище потребує новітніх методів оцінки ефективності господарювання в ньому, котрі стануть передумовою формування перспективних управлінських рішень. Таким показником, на наш погляд може стати додана вартість. У класичному розумінні, додана вартість — це різниця між одержаною виручкою від реалізації продукції та витратами на засоби її виробництва. Відповідно, звичним для економічної теорії є сприйняття доданої вартості на мікрорівні, проте і для статистики макроекономічних показників він відіграє суттєву роль. Так, розрахунок валового внутрішнього продукту виробничим методом являє собою валову додану вартість збільшену на суму непрямих податків. При цьому, варто відокремлювати специфічну економічну категорію — податку на додану вартість, котрий входить в ціну товарів (робіт, послуг)

Таблиця 1. Трансформація фундаментальних факторів модернізації регіонального простору в сучасних умовах

Фактори	Індустріальна парадигма регіонального розвитку	Постіндустріальна парадигма регіонального розвитку
Концептуальні	Територіальний розвиток ґрунтується на оптимальному розміщенні продуктивних сил, забезпеченні балансу наявності в регіоні робочої сили, сировини, енергії, засобів виробництва та логістики	Регіон – це гармонійний простір, в якому створено умови для розвитку підприємництва, громадян, оточуючого середовища, що забезпечить передумови інноваційного поступу в цілому
Стратегічні	Зростання економічних показників, рівня життя населення, розвитку ринку	Забезпечення збалансованого розвитку підприємництва, населення та екологічного середовища
Пріоритетні	Забезпечення наявності та доступності ресурсів (у т.ч. капіталу та праці)	Превалювання високотехнологічного виробництва. Розвиток інновацій та ноу-хау, переорієнтація із сировинного виробництва на повний цикл готової продукції
Просторові	Стимулювання розселення населення відбувається в напрямі забезпечення виробництва необхідними кадрами	Агломераційні утворення стають центрами науково-технічного розвитку шляхом підтримки класичних університетів, науково-дослідних установ, цільових коворкінгів та забезпечення умов ефективної комунікації між бізнесом та наукою
Ресурсні	Розвиток оцінюється з позиції забезпеченості та ефективності використання основних складових суспільного відтворення	Розвиток простору оцінюється з позиції інтеграції економіки в інноваційні процеси, наявності інфраструктури та використання мережевих систем, сучасних форм організації бізнесу та управління ним
Системні	Системоутворююча (центральна) складова – промисловість, великі підприємства	Відбувається утворення новітніх систем – кластерів, технопарків, науково-промислових конгломератів
Стимулятори	Створення умов для прибутковості бізнесу, мінімізація супутніх витрат виробництва, моральна підтримка населенням розвитку великих виробництв тощо	Зростання ефективності перерозподілу ресурсів, у т.ч. інформаційних; оптимізація комунікаційних зв'язків в напрямі скорочення ієрархічності та посилення ролі горизонтальних форм; розвиток регіональної бізнес-інфраструктури
Дестимулятори	Застарілість обладнання, технологій та виробничих процесів, низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної продукції в світі, особливо на тлі продукції країн Азії, недостатня екологічність виробництва, висока ресурсо- та енергоємність	Інформаційне середовище зручніше для функціонування великого бізнесу, для якого інновації доступніші, аніж для малого та середнього підприємництва. Це може негативно вплинути на конкурентне середовище та розвиток середнього класу суспільства
Тенденції та динаміка	Спостерігається прагнення до зростання базових показників: обсягу випуску продукції, прибутковості, рентабельності тощо та/або їх зменшення: сукупних витрат, фондомісткості, собівартості продукції та ін.	Ефективність оцінюється за якісними складовими: інноваційність продукції та технологій, створена додана вартість, екологічність виробництва, ефективність використання позикового капіталу та інвестицій

Джерело: узагальнено автором на основі [1].

та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент).

Для цілей нашого дослідження варто розглянути іншу категорію — економічна додана вартість — специфічний показник, котрий являється зареєстрованою торговою маркою компанії Stern Stewart and Company та розроблена як інструмент фінансового менеджменту. Різні варіації теорії показника економічної доданої вартості (EVA), як-от: ринкова додана вартість (Market Value Added, MBA), акціонерна додана вартість (Shareholders Value Added, SVA), загальна додана вартість (Total Value Added, TVA) дозволяють адаптувати його до різних потреб управління та моделювання специфічних систем [2].

В основі даних методик лежить теорія вартісно-орієнтованого управління, котра направлена на облік не лише прибутку підприємства, а й капіталізації його вартості. Фірма, що направлена на задоволення потреб і запитів інвестора, повинна нарощувати свою сукупну вартість, котру в ринкових умовах неможливо оцінити лише як сукупну ціну всіх активів підприємства. Для цих цілей у складі публічної фінансової звітності (Annual Report) багато компаній розраховують показник EVA, котрий використовується як додатковий індикатор ефективності управління.

Показник EVA є більш комплексним ніж прибуток, що одержаний підприємствами, оскільки, окрім фінансового результату, враховує показники власного капіталу, а також передбачає коригування на суму амортизації та окремих елементів витрат. Суть цього показника полягає в тому, що віддача від інвестованого капіталу має перевищувати витрати на його залучення. У результаті розрахунків можливі різні варіанти управлінських рішень: додатне значення показника EVA свідчить про достатню ефективність управління капіталом, відповідно слугує позитивною рисою інвестиційного потенціалу підприємства та підставою подальшого залучення коштів; від'ємне значення показника EVA свідчить про недостатню ефективність управління залученим капіталом, а управлінському персоналу необхідно сконцентрувати зусилля на раціональному використанні позикових коштів та нарощення прибутковості; нульове значення показника EVA свідчить про збалансованість ризиків та прибутків, проте в такому випадку інвестори звертатимуть увагу на більш прибуткові проекти.

Загальний порядок розрахунку економічної доданої вартості (EVA) такий:

$EVA = \text{прибуток від звичайної діяльності} - \text{податки та інші обов'язкові платежі} = \text{інвестований у підприємство капітал} \times \text{середньозважена ціна капіталу} [2; 3].$

Таблиця 2. Динаміка валового внутрішнього продукту та валової доданої вартості в розрізі видів економічної діяльності, у фактичних цінах, млн грн

Види економічної діяльності	2014	2015	2016	2017	2018
Валовий внутрішній продукт	1586915	1988544	2385367	2983882	3560596
Сільське господарство	161145	239806	279701	303949	361173
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	79120	95141	131650	177170	214260
Переробна промисловість	194050	236692	291471	359867	411467
Постачання енергії	44836	53385	73809	85970	111856
Водопостачання; каналізація, відходи	7236	7924	8502	9880	11394
Будівництво	36876	38928	47457	64431	81259
Торгівля	233702	273989	318075	409994	471844
Транспорт, складське господарство, пошта	100889	134978	156745	191209	227256
Тимчасове розміщування й організація харчування	9927	11946	15551	18727	25112
Інформація та телекомунікації	52724	72596	89268	110296	138828
Фінансова та страхова діяльність	70601	67512	65445	81369	97807
Операції з нерухомим майном	99144	123021	145984	171674	206085
Професійна, наукова та технічна діяльність	47139	55789	68460	86537	113354
Діяльність у сфері адміністративного обслуговування	18061	21624	29584	35471	48571
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	78731	95085	123065	163798	212789
Освіта	76068	82778	88996	133213	158620
Охорона здоров'я та соціальна допомога	46250	51480	58858	76140	77130
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	12339	12357	13554	17376	20375
Надання інших видів послуг	13881	14356	17053	22490	29010
Валова додана вартість в основних цінах	1382719	1689387	2023228	2519561	3018190
Податки на продукти	206336	302344	367786	473084	550472
Субсидії на продукти	-2140	-3187	-5647	-8763	-8066

Примітка: * Без врахування тимчасово окупованих територій АРК та зони АТО.

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики [4].

Прагнення до зростання показника EVA реалізується шляхом комплексу взаємопов'язаних заходів, котрі направлені на зменшення витрат на залучення інвестицій, зростанні обсягу прибутку при стабільному рівні інвестування коштів або його зменшенні. Розрахунок цього показника на мікрорівні є дієвим інструментом управління. Проте методика може бути адаптована на мезо- та макрорівнях керуючись економічним змістом

кативним параметром розвитку. Варто відзначити, що, на жаль, з невідомих причин на сьогодні досі не опубліковано деяких елементів регіональної статистики за 2018 рік і, тим більше, за 2018 рік.

Тому, керуючись сутністю показника валового регіонального продукту та валової доданої вартості, розраховуємо аналізований показник для регіонального рівня. Для цього обсяг валового регіонального продукту зменшуємо на розрахункову суму податку на додану вартість та регіональні обсяги акцизного податку за наявними даними (табл. 3). За показником валової доданої вартості лідерами очікувано виявилися м. Київ та Дніпропетровська області. Відповідно, для розробки програм модернізації регіонального простору необхідна деталізація отриманих показників регіонального розрізу за видами економічної діяльності, що дозволить виявити у їх складі ті, котрі стануть передумовою для виявлення серед них найбільш перспективних.

Це дозволить оптимізувати виробничу структуру регіону, обравши перспективні напрямки діяльності та просторового розвитку з позиції як ресурсного, так і постіндустріального розвитку.

За таких умов, процес регіональної модернізації стикається із рядом складнощів, зокрема таких:

— процеси модернізації відбуваються за різних вихідних умов: економіко-соціальна розрізненість регіонів України на сьогодні є дуже суттєвою, відповідно ефективність пере-

Таблиця 3. Розрахунок валової доданої вартості на регіональному рівні, млн грн

Рік	2016				2017			
	ВРП	ПДВ	АП	ВДВ	ВРП	ПДВ	АП	ВДВ
Україна	2385367	477073,4	11628	1896665,6	2983882	596776,4	13155,9	2373949,7
Вінницька	74411	14882,2	380,7	59148,1	92427	18485,4	435	73506,6
Волинська	35744	7148,8	308,2	28287	51972	10394,4	340,7	41236,9
Дніпропетровська	244478	48895,6	933	194649,4	313830	62766	1063,7	250000,3
Донецька	137500	27500	366,3	109633,7	166404	33280,8	403,6	132719,6
Житомирська	47919	9583,8	361,5	37973,7	61470	12294	421,3	48754,7
Закарпатська	32390	6478	480,5	25431,5	43043	8608,6	522,2	33912,2
Запорізька	104323	20864,6	549,2	82909,2	130377	26075,4	606,9	103694,7
Івано-Франківська	51404	10280,8	334,9	40788,3	63850	12770	356,8	50723,2
Київська	128638	25727,6	805,2	102105,2	157043	31408,6	939,5	124694,9
Кіровоградська	46021	9204,2	258,3	36558,5	53031	10606,2	292,1	42132,7
Луганська	31356	6271,2	94,2	24990,6	30285	6057	101,5	24126,5
Львівська	114842	22968,4	837,5	91036,1	147404	29480,8	919,5	117003,7
Миколаївська	57815	11563	295	45957	69371	13874,2	353,1	55143,7
Одеська	119800	23960	803,4	95036,6	149530	29906	942,5	118681,5
Полтавська	116272	23254,4	458,3	92559,3	150904	30180,8	524,2	120199
Рівненська	39469	7893,8	310,8	31264,4	48836	9767,2	349,9	38718,9
Сумська	46287	9257,4	240,8	36788,8	56530	11306	287	44937
Тернопільська	31072	6214,4	244,2	24613,4	40747	8149,4	281,6	32316
Харківська	154871	30974,2	708,5	123188,3	187454	37490,8	782,7	149180,5
Херсонська	38743	7748,6	313,1	30681,3	47868	9573,6	346,2	37948,2
Хмельницька	48859	9771,8	335,3	38751,9	63882	12776,4	371,5	50734,1
Черкаська	59412	11882,4	346,7	47182,9	73176	14635,2	396,5	58144,3
Чернівецька	21239	4247,8	267,9	16723,3	28591	5718,2	288,7	22584,1
Чернігівська	43362	8672,4	228,1	34461,5	56672	11334,4	263,6	45074
м. Київ	559140	111828	1366,4	445945,6	699185	139837	1565,6	557782,4

Примітка: * Без врахування тимчасово окупованих територій АРК та зони АТО.

* ВРП — валовий регіональний продукт, ПДВ — податок на додану вартість, АП — акцизний податок; ВДВ — валова додана вартість.

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики [4] та Міністерства фінансів України [5].

творень варто оцінювати не лише з позиції досягнутого результату, а з позиції ефективності впроваджених заходів та швидкості модернізаційних перетворень;

— актуалізація впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів: з кожним днем ринок та простір модифікуються все швидше, а роль інформаційно-комунікаційних процесів зростає, а регіональний розвиток оцінюється у транскордонному середовищі.

Модернізаційний потенціал регіонального економічного простору варто оцінювати динамічно та за аналітичними складовими, основною серед яких може стати додана вартість, оскільки саме цей індикатор відображає не лише обсяги виробництва та прибутковості діяльності, а й обсяг ступенів та етапів просування товару до кінцевого споживача, характеризує розвиток регіональної інфраструктури. Сутність модернізаційного потенціалу регіонального розвитку можемо визначити як здатність соціально-економічного середовища регіону до ефективних структурних, економічних та комунікаційних перетворень в інформатизовано-глобалізованому середовищі. В цьому контексті, існуюче розміщення продуктивних сил, котре ґрунтувалося на ресурсному підході індустріального періоду розвитку економіки, стане позитивним елементом потенціалу модернізації регіонального простору.

Впровадження в Україні застосування підприємствами норм МСФЗ у перспективі дозволить спростити процеси оцінки модернізаційного потенціалу регіонів на підставі показників доданої вартості, оскільки дані стандарти передбачають розрахунок показника EVA у складі фінансової звітності. Відповідно, в майбутньому за допомогою даних фінансової статистики в сутність показника доданої вартості вдасться вкласти економічний, вартісний зміст. На цьому ж етапі формування програм модернізації відбувається на основі регіональної статистики, котрій не завжди притаманна достатня оперативність.

Крім недостатності інформаційного забезпечення, варто виокремити додаткові умови модернізаційних процесів у регіонах країни:

— децентралізаційні процеси та адміністративна реформа в Україні — саме за таких умов виникають влучні передумови для переосмислення та зміни форми й порядку функціонування регіонального економічного простору;

— недосконалість бюджетної системи — система міжбюджетних трансфертів в Україні потребує докорінної зміни відповідно до цілей децентралізації.

Таким чином, модернізаційний потенціал регіонального економічного простору має бути підсилений комплексом заходів у напрямку:

— розширення повноважень органів місцевого самоврядування в частині інноваційно-інвестиційних процесів, оскільки більшість рішень територіальними управліннями все одно погоджуються або узгоджуються на рівні центральних органів виконавчої влади;

— посилення ролі місцевих бюджетів як у частині коцентрації надходжень, так і в їх розподілі за пріоритетними напрямками регіонального просторового розвитку, що дозволить органам місцевого самоврядування максимально підтримувати саме ті сфери господарювання або суспільства, що актуальні для цього регіону;

— інтеграція регіональних ринків у міжнародний простір, континентальний та світовий ринки. Такі процеси виступають додатковими стимуляторами розвитку на внутрішньому ринку за рахунок зовнішніх факторів;

— політична та соціальна інтеграція регіонів у світовий простір, що зумовить розвиток неекономічних складових, освіти, науки, техніки та технологій, створивши додаткові стимулятори загально зростання.

ВИСНОВКИ

Модернізація регіонального простору передбачає наближення до європейських стандартів територіаль-

ного розвитку, що передбачає відповідне підвищення якості життя населення, розвиток інфраструктури ведення бізнесу, імплементацію новітніх форм управління та організації ведення бізнесу тощо. Модернізаційний потенціал регіонального економічного простору має оцінюватися як органами загальнодержавного управління, так і установами місцевого самоврядування. В умовах індустріального розвитку основою такої оцінки була забезпеченість ресурсами та ефективність їх використання, переважно у формі прибутковості. В умовах прагнення до інноваційного, постіндустріального розвитку акценти такої оцінки мають зміщуватися у напрямку ефективності окремих галузей економічної діяльності у конкретному просторі.

Кількісні складові такої оцінки можна представити у формі доданої вартості — показника котрий комплексно характеризує залученість ресурсів та етапність виробничих процесів. На сьогодні система інформаційного забезпечення не дозволяє здійснити всі необхідні етапи розрахунків без додаткових статистичних спостережень, але в умовах впровадження МСФЗ, найближчим часом ситуація покращиться.

Проведений аналіз показників валової доданої вартості в розрізі регіонів та видів економічної діяльності продемонстрував нерівномірність їх розвитку та зміщення промисловості в напрямку наявних ресурсів. Водночас найбільша додана вартість утворюється торгівельним підприємствами, а виробнича активність сконцентрована в переробній галузі. Основною проблемою модернізації регіонального простору є відставання політичних та економічних заходів в Україні від світових реалій, котрі виникають через масштабність та повільність бюрократичного державного апарату.

Література:

1. Бавико О.Є. Фактори модернізації регіонального економічного простору. Бізнес-навігатор. Економіка. 2012. № 2(28). С. 58—62.
2. Лаврик О.Є. Методика визначення економічної доданої вартості. Облік і фінанси АПК. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/metodika-viznachennya-ekonomichnoi-dodanoi-vartosti.html> (дата звернення: 01.03.20).
3. Піменова Ю. І. Економічна додана вартість як показник ефективності діяльності підприємства. Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. 2017. С. 133—142.
4. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.03.20).
5. Статистичний збірник Міністерства фінансів "Бюджет України— 2018". URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik> (дата звернення: 01.03.20).

References:

1. Bavyko, O. Ie. (2012), "Factors for the modernization of the regional economic space", Biznes-navigator. Ekonomika, vol. 2 (28), pp. 58—62.
2. Lavryk, O. Ie. (2017), "Methodology for determining economic value added", Oblik i finansy APK, [Online], available at: <http://magazine.faaf.org.ua/metodika-viznachennya-ekonomichnoi-dodanoi-vartosti.html> (Accessed: 01 March 2020).
3. Pimenova, Yu. I. (2017), "Economic added value as an indicator of the effectiveness of the enterprise", Stratehiia i mekhanizmy rehuliuвання promyslovoho rozvytku, pp. 133—142.
4. State Statistics Service (2020), [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed: 01 March 2020).
5. Ministry of Finance (2019), "Statistical collection of the Ministry of Finance quot "Budget of Ukraine-2018 quot", [Online], available at: <https://mof.gov.ua/en/statistichnij-zbornik> (Accessed: 01 March 2020).

Стаття надійшла до редакції 10.04.2020 р.